

DENGELEG

2012. ŐSZ

SZÁM

XVIII. ÉVFOLYAM 5.

Ünnepre készülünk

Kettős ünnepre készül az Egyházasdengелеgi Evangélikus Gyülekezet. Jubileum és templomszentelés lesz.

A jubileumnak az az oka, hogy a templom 1837-ben épült. Ebből az adatból kis matek segítségével kiderül, hogy azóta éppen 175 év telt el. Nem olyan kerek, mint a 150, vagy a 200, de a 150-re már csak kevesen emlékeznek, a 200-at pedig, ki tudja hányan élnek meg... Így ennek a generációnak kedves évforduló a 175.

Templomszentelést is tartunk, aminek oka, hogy teljes felújításon esett át az Isten háza. Jó 50 millió lett beleinvestálva a munkákba, és alig van porcikája a helynek, ahol ez nem látszik.

A Gyülekezet hálás az Úristennek ezért az eredményért és köszönettel tartozik a Magyar Államnak is, mivel az újjáépítés teljes egészében a Vidékfejlesztési Program finanszírozásában valósult meg.

Így hát nagy lelkesen készülünk a kettős ünnepre, ami október 7-én, de. 10 órakor kezdődik. Külön öröm, hogy ezen az alkalmon az Északi Egyházkerület újonnan választott püspöke, dr. Fabiny Tamás először látogat a településre.

Ezzel a szerény híradással mondjuk el az Olvasók felé az elért eredményt és egyben hívogatunk szeretettel mindenkit az ünnepre.

Az a régi Ige alapozza meg hálaadásunkat, ami így szól: „Mindaddig megsegített minket az Úr!”

Bartos Zoltán lelkész

A népmese világnapja

szeptember 30.

A MAGYAR OLVASÓTÁRSASÁG
KEZDEMÉNYEZÉSÉRE 2005-TŐL
SZEPTEMBER 30-ÁT, BENEDEK ELEK
SZÜLETÉSNAPOJÁT A NÉPMESE NAPJAKÉNT
TISZTELJÜK. EZEN NAPON
MEGKÜLÖNBÖZTETETT FIGYELEM ILLETI
MEG A MAGYAR ÉS MÁS NÉPEK MESÉIT.

Hallgassunk mesét, emlékezzünk meg
mesegyűjtőinkről és mesemondóinkról.

2012. október 5-én 8.00-tól

iskolánkban mesemondó verseny kerül megrendezésre.

Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Meghívó

2012 október 13-án
egyházasdengелеgi

POLGÁRŐRSÉG
javára rendezett jótékonysági

BÁLRA

Helye: Egyházasdengелеg
Művelődés háza

Kezdés: 20:00-tól

Belépő: 1000 FT

Tombola

Buró

Élőzene

Félidőben

2010-ben a választások után az újonnan alakult Képviselő Testülettel áttekintettük a település helyzetét, elemeztük a zajló folyamatokat - tendenciákat és felállítottunk egy víziót, hogy mi várhat kis falunkra, Egyházasdengelegre, ha nem teszünk drasztikus lépéseket... Nem volt szívderítő... A település korfáját elemezve jól látható, hogy egy tipikusan elidősödő, lakosság számában fogyatkozó tendenciát mutató - sajnos mondhatni tipikus pályát jósoló - falucska vagyunk. Mi, akik napjainkért vagyunk felelősek, tekinthetünk akár árpád-kori templomunkra is, melynek léte akár azt az üzenetet is hordozhatja, hogy az itt letelepedettek évezrede itt élnek, és biztos volt a történelemnek olyan nehéz időszaka, amikor sokat kellett áldozni - tenni a megmaradásért, az itt maradásért - hát tegyünk mi is, tegyük a dolgunk! A múltba révedni és jövőt tervezgetni emberi sajátosság és nem kis felelősség. A ma döntéshozóinak felelőssége. Ezzel a felelősséggel állítottuk össze a Dengelegen Élni Jó! programunk. Ezt a gondolkörű próbáljuk épp „mostanság” szélesíteni, egy picit általánosítani, mert meggyőződésünk szerint a pozitív gondolkodás mozgíthat ki minket a sokszor kilátástalan mindennapok káros folyamataiból.

A Dengelegen Élni Jó! (DÉJ) programnak sok eleme van, ami magában foglal olyan „apróságokat”, amik esetleg idegenekben mosolyt fakasztanak: minden dengelegi családnak bejglit adtunk Karácsonykor, a Hazaváró Juniálison közös ebédre hívtuk az itt lakókat, a Dengeleg című időszaki kiadványhoz tollat ajándékoztunk, legutóbb (nyár derekán) például minden család 3 db 5 literes üveget - tetővel - kapott ajándékba a befőzési szezonra tekintettel és még sorolhatnám...

És persze apró előnyöket jelentő kezdeményezéseink is vannak: szennyvízberuházásunk kapcsán az LTP szerződések szerződés-kötési díját és első havi törlesztő részletét átvállalta önkormányzatunk, illetve szemétszállítási díj egy részét az önkormányzat pótolja ki...

A DÉJ jegyében rendezzük minden programunkat és minden iskolai és óvodai eseményt települési szintre emelünk, amire hívunk minden szülőt-nagyszülőt-érdeklődőt...

És van két kiemelkedő pillére a Dengelegen Élni Jó!-nak:

Munkahelyteremtés, mely csak akkor érhet célba, ha a vállalkozásoknak olyan körülményeket teremtünk, ami a kölcsönös előnyökön alapul. Folyamatosan kérjük a hozzáink fordulókat, hogy gondolkozzunk együtt, fogalmazzák meg elvárásaik, amik ha reálisak és tehetünk értük, akkor megvalósítjuk. Akkor várhatunk elmozdulást a témában, ha minimalizáljuk a terheket, hiszen a gazdasági válság mellett egy rendkívül kielezett verseny is zajlik szűkebb-tágabb környezetünkben. Az iparüzési adót teljesen eltöröltük (magát az adónemet is) és semmilyen "trükkkel" nem próbálunk bevételhez jutni a vállalkozásoktól. A másik adónem, ami kapcsán érezhető lépést tehetünk a gépjárműadóhoz kapcsolódik, illetve egy támogatási rendszerhez, mely a gépjárműadót veszi alapul.

Eredmények: az itt termelő vállalkozások élnek és mondhatni fejlődnek, két potenciális termelő üzemet létesíteni szándékozó céggel előrehaladottan tárgyalunk (fém-megmunkálás) és ami áttételes eredmény: több cégvezető elmondása szerint vállalkozásuk léte annyira hajszálon múlik - múlt (jellemzően szállítmányozásban érdekeltek),

hogy gyakorlatilag szó szerint életmentő a dengelegi támogatási rendszer, mert vagy csőd, vagy külföldre költözés (áttelepülés) lett volna a menekülési út... Részletezhetsz, hogy hány egzisztencia, hány család, mennyi egyéb bevétel az államnak, amiről szó van, de nem szeretnék számokkal dobálózni...

Másik nagyon komoly pillér a gyerekek, az **oktatás**. Tagintézmények vannak nálunk, de nagy lépések történtek ott is: az oktatásba behoztuk a táblajátékokat elmetorna címen, mellyel külön fejlesztjük a tanulóink, valamint (természetesen) ingyenesen képzőművészeti oktatást biztosítunk, zenei (hangszeres) foglalkozásokat adunk tanulóinknak, de van pl. fűben-fában orvosság címmel is szakkörünk. A szlovák nemzetiségi nyelv mellett angolt, németet oktatunk...

Elkezdődött a tanév...

Az utóbbi időben minden évben elmondhatjuk, hogy egy nehéz év vár ránk és ez nem lesz másként idén sem. Sok minden nehezen tervezhető a jövőben, hiszen ősszel is hoznak változást a törvények, majd januártól a fenntartási terheket nagyrészt átveszi az állam, és mához egy évre még egy sor változás kezdete várható a törvények alapján. A változások jelentős részének nem lehetünk befolyásolói, de sok minden múlik a helyi oktatás résztvevőin. Egy biztos: mindent megteszünk, hogy a változások pozitív irányba mozgítsák iskolánk szekerét. Megtartjuk intézményünk nyitottságát, kelléktárunk minden eszközével a gyerekek fejlődését szolgáljuk.

Szeptembertől már olyan változások is érezhetők, amik a kelléktárunk színesedését bizonyítja, hiszen a hétfőnkénti ELME-TORNA foglalkozások mellett a délutánokat is erősítjük képzőművészeti és zenei foglalkozásokkal.

Sokak által csak Toncsinak ismert, de hivatalosan Sturmann Jenőné nevű kollégánk hangszeres népzene és énektanárként népi ismeretek, illetve gyermekjátékok címmel szervez foglalkozásokat péntekenként, ami belépésként furulya oktatást jelent. Ehhez a gondolkörhöz tartozik a képzőművészet oktatásunk, mely szintén a délutánokban kapott helyet. Kéthetente hétfőnként jön Perényi Anna tanárnő, aki főként a festés alapfogásait mutatja meg a gyerekeknek, de sok más technikát is megmutat a foglalkozásokon. Az első alkalom szeptember 17.-én volt, ami hasonlóan a hangszeres zenéhez egyúttal mint egy jelképes felvételi szerepelt a tervekben.

Vannak programjaink, melyek már jó-hagyományok több éve: Községi szinten szervezzük a Farsangot, az Anyák Napját, melyet jövőre már negyedszer színesítünk egy térségi táncgálával. Tavasszal Kiszézészt szervezzük az Öregdiákokkal és a Kreatív Klubosokkal, Természetvédelmi Napot tartunk, helyt adunk és programok jó részét szervezzük a két napos Hazaváró Juniálison, a környező iskolákat szólítja meg a Tavasszsongás, illetve Ősz színei programunk. Mikulás és Hazaváró Karácsony a tél ünnepeit hozza a Kultúrházba, és a Szépkorúak Napján, illetve az Évzáró Hazavárón is gyermekeink köszöntik a résztvevőket. Ha sokféle céljaink szeretnénk megvalósítani, akkor össze kell fognia gyerekeknek, szülőknek, felnőtteknek. Önkormányzat a kisebbségi önkormányzatokkal, civilszervezetekkel és egyházakkal együtt olyan közös szándékot képvisel, ami megoldást találhat az aktuális feladatokra, vagy akár a finanszírozási problémákra is.

Zsiga Tamás

„Szlovák-sarok”

Szeptemberi csengőszóra

Szeptember elsején idén először hangzott fel az iskolai csengő Dengelegen a nyári vakáció után. Gyermkeink életében a gondtalan, játékos napok egyszer véget érnek, ahogyan ez már a mi társadalmunkban szokás helyükbe a tanulás lépett az iskolai padokban.

Mindannyian lépegetünk életutunkon aztán, ahogy gyarapodnak az éveink szaporodik a saját felelősségünk életünk minősége tekintetében. Felelősek vagyunk azért ahogyan éljük életünket nemcsak magunk miatt, hanem azokért is akiknek tetteinkkel üzenünk, lehetnek azok bár jók vagy kevésbé jók. E gondolat lelkiismeretével neveljük mi is tanárok és szülők gyermekeinket, készítjük fel őket az életre!

1. Szeptember, po letných prázdninách po prvý krát zazvonil školský zvonec na začiatok vyučovania v Dengelegu. Ako je to v našej spoločnosti zvykom: dni naplnené iba bezstarostnými hrami sa deťom raz skončia, hier bude postupne ubúdať a nahradí ich učenie v školských laviciach.

Každý z nás kráča. krôčik za krôčikom svojim životom. Tak ako roky pribúdajú, pribúda i naša vlastná zodpovednosť za to, aký život tu na zemi prežijeme nielen my, ale aj tí, ktorí budú neskôr odkázaní na naše činy a všetko, čo v živote vykonáme: dobré i zlé. V tomto duchu máme my všetci zodpovednosť za to, ako vychováme svoje deti a ako ich pripravíme na život.

Szabó Jánosné (Borika)

Beszámoló kirándulásról

Szlovák Nemzetiségi Önkormányzatunk jóvoltából 2012. szeptember 28.-án Budapestre látogattak óvodásaink és alsós iskolásaink. Kirándulásunk elsődleges célja, a tavalyihoz hasonlóan egy szlovák nyelvet oktató intézmény meglátogatása volt.

Az óvodások életében akkor válik maradandóvá egy élmény, ha annak „elő és utó élete” is van. Így a gyerekekkel készültünk erre az alkalomra. Számolgattuk a napokat, beszélgettünk a megfelelő viselkedésről, s Borika néniel átismételtük az alapvető szlovák kifejezéseket, kedvenc dalos játékaikat. Terveztük ki kivel fog ülni a buszon, átbeszéltük a nap várható programját. Végre elérkezett a nagy nap, s boldog izgalommal gyülekeztek, majd indultak útnak a gyerekek. Többen is voltak, akik most először jöttek velünk, s az ő szüleik talán a többiekől is nagyobb izgalomban töltötték itthon a napot.

Körülbelül 10 órára érkeztünk meg az iskolába, ahol az igazgató asszony nagy szeretettel fogadott bennünket. Kis településünk neve nem volt ismeretlen előtte, hiszen jelenleg is vannak dengelegi tanulók a gimnáziumban, s az elmúlt években sok kollégista volt tőlünk. Meglepetésként be is hívatta Lizát és Líviát, hogy segítsenek bennünket eligazodni.

Az igazgató néhány szóval bemutatta az intézményt, hangsúlyozta, hogy már 5. osztálytól tudják fogadni a gyerekeket, majd sokat kérdezett rólunk, a gyerekektől. Beszélgetésünk kis megvendégeléssel zárult, majd kis csapatunk kettévált.

Mi ovisok az óvodások termeibe mehettünk. Gyerekek, felnőttek közvetlen szeretettel fogadtak, majd a tornaszobájukba invitáltak közös daltanulásra. Gyerekeink eleinte csak szemlélődtek, de amikor egy olyan dalos játék merült fel, amelyet ők is ismertek, szinte valamennyien beálltak játszani. Majd átfordult a kocka, s a dengelegi gyerekek is megtanították kedvenc szlovák játékaikat a budapesti gyerekeknek. Spontán alakult ez így, de megrendezni sem lehetett volna jobban. A vendéglátó gyerekek arca ragyogott az örömtől mikor átadtuk szerény ajándékunkat. Én, mint óvónő örülök, hogy személyesen is megismerhettem azt az óvodapedagógust, aki az óvodai szlovák nevelés tervezésszervezési feladatainak kidolgozásában ismertté vált, nevével gyakran találkozhattam már, s aki jelenleg a helyi óvoda vezetője. Az óvodai program után újra a könyvtárban találkozhattunk az iskolásainkkal. Mire beértem kis csapatomat gyerekeink szlovák énekét zengte a terem, majd a helyi pedagógusok elláttak minket néhány praktikus tanáccsal a további programjainkhoz.

Utunk a Duna Pláza Mc.Donalds éttermébe folytatódott, mivel az iskola nem tudott ebédet biztosítani számunkra.. Tudom, hogy ez a lépés nem éppen az egészséges táplálkozásra nevelést segítette, de mentségünkre szolgáljon, hogy gyerekeink 95%-a még sosem járt, s valószínűleg egyhamar nem is fog ilyen helyen járni. Az élményt kiegészítette, hogy panorámás lifttel közelítettük meg az éttermet.

A program idáig nagyon kötött volt, s éreztük, ha a cirkusz előtt nem mozoghatnak, nem „tombolhatják ki” magukat a kicsik, talán még az előadást sem bírják végigülni.

A Városligetbe érve lehetőségünk adódott erre is, ahol közel egy órát szabadon játszhattak a játszótéren.

A nap zárásaként a Fővárosi Nagycirkusz előadását nézhettük meg. Erről nem sokat tudok írni, hiszen még nem volt alkalmam átbeszélni a gyerekekkel az előadást /”utó-élet”/, de csillogó tekintetük nekem sokat elárult. Fél hat után indultunk haza, s megjegyezte egyik kislány, hogy én azt ígértem, hogy estig leszünk, s még süt a nap. Bizony majdnem besötétedett mire egy jól sikerült napot zárva hazaérkeztünk. Gyerekeinkkel semmi gond, semmi probléma nem volt. Ha alkalom adódik, rá szívesen megyünk máskor is együtt, hiszen ezek a közös élmények nemcsak ismereteiket bővítik, de komoly közösségépítő erővel is bírnak.

Tudjuk, hogy anyagi segítség nélkül ez a kirándulás nem jöhetett volna létre, ezért is szeretnénk újra megköszönni a Dengelegi Szlovák Nemzetiségi Önkormányzat önzetlen támogatását.

Egyházasdengeleg 2012. 09. 30.

Liptai Lászlóné óvónő

Az illegális hulladékégetés humán- és környezet-egészségügyi kockázatai

A levegő védelméről szóló 306/2010. (XII.23.) Korm. rendelet 3.pont 4.§ értelmében „tilos a légszennyezés, valamint a levegő lakosságot zavaró bűzzel való terhelése, továbbá a levegő olyan mértékű terhelése, amely légszennyezést okoz”.

Ebbe tevékenységi körbe tartozik az illegális hulladékégetés is.

Manapság nagyon sokan a takarékoság jegyében visszaállították a régi kályháikat, és fűtenek szénrel, fával és egyéb tüzelésre alkalmasnak vélt anyagokkal. A tendencia kissé visszafelé fordítja az időt, elfelejtve, hogy ezen anyagok égetésekor keletkező füst igen nagymértékben egészségkárosító lehet. Manapság szinte áttekinthetetlenül sokféle műanyagot használunk. Műanyag van a ruháinkban, a bútorainkban, a műszaki cikkeinkben, műanyaggal festjük, tapétázzuk falainkat, és műanyaggal csomagolunk. A fahulladékok nagy része különböző gyanta és lakk maradványok mellett faanyagvédő anyagokat – biocidokat – is tartalmazhat, amelyekből a nem tökéletes égés során szintén egészségkárosító anyagok szabadulnak fel. A műanyag zacskók, eldobható műanyag palackok képezik a háztartási hulladék legnagyobb részét. Az előállításukhoz sok energia és nyersanyag szükséges, hogy azután körülbelül 20 percig használjuk őket, majd rögvést a szemébe dobjuk. A műanyagok hosszú idő alatt bomlanak le a természetben. Ha elégetjük őket, szennyezik a környezetet, és károsíthatják az egészségünket, rákkeltő, bőr- és szemirritációt okozó, a légző- és immunrendszert, és a vérképző szerveket súlyosan károsító vegyületek szabadulnak fel. Legyünk környezettudatosak!

További hasznos részletek olvashatók az Országos Közegészségügyi Intézet részletes szakmai anyagában: „Tájékoztató az illegális hulladékégetés humán- és környezet-egészségügyi kockázatairól” címmel.

A dokumentum hozzáférhető az interneten (www.antsz.hu) a:

Lakossági tájékoztatás/Közegészségügy/Környezet-egészségügy/Hulladék menüpontban.

Javallat

Kedves Minden Dengelegi, és magát annak érző!

Sok fejtörést okozott, hogy mi olyanról írhatnak Önöknek, mi kapcsán még nem ragadtam „tollat” a Dengeleg fennállása alatt. Bevallom őszintén, nem találtam új témát. Így marad az ismételtes, mely, mint tudjuk, a tudás atyja!

Ősz érkezével javában zajlik a szüret, sokaknak már a pincében forr a szőlőtökék leve. De vigyázat! A lé már forrtában is veszélyes!!!! - veszélyesebb, mint készen. Ugyanis a cukor alkohollá alakulása során szinte szagtalan széndioxid, azaz borgáz szabadul fel, mely sűrűsége folytán alulról tölti fel a pincék légterét, felfelé szorítva az éltető oxigént. Veszélye abban rejlik, hogy beleszippantva elalélunk, a földre kerülve pedig megfulladunk azonnali külső segítség nélkül. Mit tudunk tenni, hogy elkerüljük a bajt?

Soha ne menjünk le egyedül a pincébe, hanem valaki must forrása idején felülről biztosítson bennünket. Mindig vigyünk magunkkal égő gyertyát, mécsest, s azt a padlóra helyezzük le, s lefelé menet is tartsuk minél mélyebbre. Ha elalszik a láng, azonnal forduljunk vissza, s ventilátorral alaposan szellőztessük át a helyiséget!

Mindezeket betartva megelőzhetők a tragédiák!

Ősz, betakarítás. Érnek a gyümölcsök, még található zöldség is a kertekben. Érdekes szakmai előadáson hangzott el, hogy a manapság boltokban kapható zöldségek és gyümölcsök vitamin-s nyomelem tartalma mintegy HUSZADA az ötven évvel ezelőttinek. Köszönhető mindez a nagyüzemi, gyorsított termelésnek, s a műtrágyázásnak.

Teendő: aki teheti, a kiskertjét használja, azt évről évre állati trágyával trágyázza! Számtalan rejtett kórság háttérében állhat a kimutathatatlan nyomelem hiány. Természetesen számtalan mesterséges pótszer áll rendelkezésre borsos áron, s bizonytalan felszívódási tényezővel. A táplálék kiegészítők piaca soha nem látott forgalmat bonyolít. Mi, vidékiek sokkal többet tehetünk az egészségünkért, mint gondolnák.

Gyönyörű, száraz őszi van. Ennek a mezőgazdák nem, de a természetjárók annál inkább örülnek. Kérem, használják ki minél többen a természet adta túrázási lehetőségeket. Tudják például Önök, hogy falujuktól alig 5 perc járásra milyen csodás szarvasbögés hallható esténként s hajnalonként? - mindehhez csak az iskola feletti dombra kell gyalogolni.

Gyermekeink közösségbe kerülésével megnő a hasmenéses-hányásos és náthás megbetegedések száma. Szinte mindenki különleges gyógyszerek nélkül, magától meggyógyul. Hasmenésre Bolus adstringens javasolt 3x annyi tabletta, ahány kiló az illető. Figyelem! ez A gyógyszer nem szívódik fel, csak végigtisztítja a "csövet". Mellé görcs esetén No-Spa, Papaverin, Troparin valamelyike, émelygésre pedig Magne-B6 szedendő. Náthára nagy adag C vitamin calciummal, Coldrex, láz esetén Algoflex, Algopyrin javasolt. Torokfertőtlenítő a továbbadást gátolja, köptető(pl. ACC, Mucopront) pedig a léguti nyák felszabadulását segíti. Száraz köhögésre kiváló a Libexin-szintén szabadon kapható készítmény.

Szerettem volna magamban tartani, de nem sikerült. Örök témám, a súlyunk. Higgyék el, hogy nem véletlenül foglalkozom vele annyiszor. Sajnos az Önök krónikus, azaz élethosszig gyógyszereszedést igénylő betegségeinek gyökeréről beszélünk. Tudjuk jól, hogy enni mindenki szeret, mozogni annál kevesebben. Ezt használják ki a különböző cégek tartós és könnyű fogyást ígérő termékeikkel. Ne higgyenek nekik! Aki így veszít súlyt, az gyorsan vissza is szedi. Inkább szórják ki a rá költendő pénzt az ablakon, több hasznat szolgálhat!

Kérem, figyeljék a rendelési időket, mert október végén, november elején jól meg lesznek kavarodva az ünnep - és munkanapok.

Ami biztos, hogy okt. 26-29 szabadságon, nov. 15, 16, 22, 23-án pedig továbbképzésen leszek, tehát csak helyettesítő rendelés lesz.

Mindenkinek mozgékony, szép őszt kíván háziorvosuk!

Balogh Botond Dr.

DENGLELEG

Az Egyházasdengelegi Önkormányzat tájékoztatója. *Kiadja az Egyházasdengelegi Önkormányzat*

☎ 3043 Egyházasdengeleg, Rákóczi út 79., ☎ 32/587-025; <http://www.dengeleg.hu/>; E-mail: hivatal@dengeleg.hu,

Felelős kiadó: Zsiga Tamás polgármester